

ŠIN CRNOG ČETVRTKA

ARETÉ
IZDAVAČKA KUĆA

Sin crnog četvrtka
Alejandro Hodorovski

Naslov originala Alejandro Jodorowsky
EL NIÑO DE JUEVES NEGRO

Za izdavača **Nina Gugleta**

Edicija **Areté**

Urednik **Nina Gugleta**
Prevod **Nataša Vujnović**
Lektura **Irina Vujičić**
Korektura **Aleksandra Dunderski**
Dizajn korica **Dragana Nikolić**
Štamparija **Artprint, Novi Sad**
Tiraž **1000 primeraka**
Izdavač **Areté, Beograd**

© Copyright by Alejandro Jodorowsky
Copyright za srpsko izdanje © Arété, 2019

SIN CRNOG ČETVRTKA

Alejandro Hodorovski

prevod *Nataša Vujnović*

UVODNA NAPOMENA

U knjizi *Gde ptica peva najlepše već* sam objasnio poreklo Rebea, kavkaskog pustinjaka, koji je nestao u lavirintima vremena, u želji da proдре u tajne kabalističkog učenja i u potrazi za svetim mudracima, koji, prema Zoharu, žive na drugom svetu. Budući da nije mogao da se vrati u svoje telo – koje su, napušteno u šumi, pojeli medvedi – Rebe je našao siročę, Alehandra Levija, mog dedu, i predložio mu da ga prati i savetuje zato što je „drugi duhovna hrana” a „čovek bez čoveka gubi duhovnu glad”. Kasnije su me pitali da li je Rebe izmišljen lik jer se nikad ne vidi i nema dokaza o njegovom postojanju. Znam samo da ga je deda preneo kao nasleđe i da u našoj porodici prelazi iz uma u um; tako je posetio Haimea, mog oca, a potom i mene.

Kad sam pitao Rebea da mi ispriča svoju životnu priču, ništa nije odgovorio, samo je zaplakao. Ni mom dedi ni mom ocu nije palo na pamet da ga pitaju kako je živeo pre nego što su mu medvedi pojeli telo. Ja sam se prvi zainteresovao za njegovu prošlost. Shvatam ponašanje svojih predaka: Haime nikad nije bio siguran u kavkaščevo postojanje. Ono je moglo biti samo šizofrenija, a ne istinsko vantelesno putovanje koje nam je, kao naslednicima svog ludila, deda preneo. Ipak, istinit ili ne, Rebe je promenio naše živote. Bez njega, nikad ne bih uspeo da pustim koren u ovom životu koji je prevashodno agresija. Deda ga je pretvorio u saučesnika, moj otac u uljeza, a ja u učitelja jer sam Haimea izgubio s

dve godine i ponovo ga video tek s deset. Zbog toga, iako mi razum govori drugačije, biram da verujem da je Rebe, i sve što mi je ispričao o mojoj zemlji i porodici istina.

Na pitanje da li je Rebe stvaran ili nije, mogu samo da odgovorim da ga osećam u svom srcu.

Alejandro Hodorovski

PRODAVNICA KOD ZALJUBLJENIH

Debeli Baltra, vlasnik jeftine prodavnice *Sve za četrdeset*, prašnjave stračare gde je prodavao svakakve predmete koji koštaju četrdeset centi, uleteo je kao uragan u „Ukrajinsku kuću”, projurio bez pozdrava pored Sare Felicidad, moje majke – žene visoke dva metra i sedam centimetara, plave, gotovo fosforescentne, kose, koja nije umela da priča kao normalni ljudi, već kao anđeli, ispuštajući muzičke note – otišao iza pulta i očajnički počeo da lupa na vrata klozeta. Unutra je Haime, moj otac – nizak ali snažan čovek, ateista i komunista, koji je verovao da je pun stomak jedini ideal dostojan čoveka – u klozetsku šolju namestio radio što emituje cenzurisane vesti, koje su osmislile javne službe karabinjera, da bi uživao mrmljajući uvrede protiv diktatora, pukovnika Karlosa Ibanjeza del Kampa, dok piša u pravcu govornikovog glasa. Njegov odsečni ton otkrivao je vojnički um i malo je šta govorio o užasnoj ekonomskoj situaciji u Čileu 1928, ali je imao mnogo toga da izjavi o stalnom napretku Sjedinjenih Država.

– Dođi brzo, Haime! Bazilija je opet pobegla!

U lučkoj birtiji, da bi nastavio pijančenje, neki mornar je debelom Baltri dao svog majmuna u zamenu za tri flaše piska. Životinja, ne veća od mačke, zvala se Bazilio, sa o na kraju, a ne a; znala je da trebi vaške s glave svog gazde, da pravi kolutove, da se trlja po stomaku plazeći jezik ili da,

kezeći se, ispušta isprekidane krike koji podsećaju na ljudski smeh... Bio je pitom majmun, ali je, ko zna zašto, možda zbog mirisa, mrzeo Baltru i čim mu je on, u prodavnici, boreći se s drhtavicom od pijanstva, ponudio parče banane, odmah ga je ujeo za ruku. Au! Debeljko, iako je životinja bila mužjak, smetnuo je B od Bazilio u B od Berta i, u potpunom delirijumu, uporedio ga s majkom, koja ga je od rođenja mrzela prepuštajući ga slepoj sluškinji, dok je sama, kurva, po ceo dan sedela pred okruglim ogledalom posmatrajući svoje lice i moleći se da joj se ne pojavi nova bora.

– Bazilija, nezahvalna majmunice! Neću dozvoliti da kao Berta pokušaš da zavedeš Vreme jer je Vreme bilo jedini ljubavnik moje majke. Zavela ga je tako da joj je telo stari-
lo samo iznutra. Spolja je izgledala mlado, ali iznutra, kroz svaku poru, izbijao je smrad stare istrošene kokoške. Tražila je kovčeg obložen ogledalima. Nisam bio na njenoj sahrani, došlo je samo na hiljade muva...

Majmunčić je, po običaju, odgovorio podražavajući ljudski smeh. Baltra je, besan, skinuo odeću s lutke cigančice i, zaštićen debelim kožnim rukavicama, obukao životinju u bluzu od zelene svile i dugu crvenu suknju. Zatim ga je, cimajući lanac prikačen za kožni kaiš oko struka, odveo u dvorište i privezao za daščanu ogradu koja je plac delila od malog parčeta zemlje iza „Ukrajinske kuće”.

– Tu ćeš ostati, Bazilija, zaboravljena, kao što zaslužuješ, jer si pokvarena kurva! Ako hoćeš da jedeš, nađi slepu sluškinju da te služi jer ja neću time da se bavim!

Bazilio je, namirisavši debeljkovo ludilo, pokušao da ga ujede besno poskakujući, ali ga je lanac zaustavio u letu, zbog čega se nekoliko puta odbio od zemlje podigavši prašinu. Debeli je na to prasnuo u zloban smeh i vratio se u prodavnicu. Satima kasnije, žedna i pregladnela životinja, kojoj je koža izgorela na neumoljivom severnom suncu, iskopala

je rupu ispod zida i, koristeći to što je bila privezana dugačkim lancem, prešla na imanje mog oca. Tamo je našla hladovinu pod nekom starom stolicom.

Haime, koji je tamo povremeno odlazio da popuši cigaru, zatekao ga je u očajnom stanju. Verujući da životinje napadaju samo kad su uplašene ili zato što neko želi da ih povredi, doneo je flašu vode, uzeo malaksalu životinju u naručje, otpio gutljaj osvežavajuće tečnosti i približivši usne njenoj otvorenoj njušci, dao joj da pije. Čim je došao sebi, Bazilio je pomislio da je Haime isti kao Baltra. Pokazavši očnjake, zapretio je da će ih zariti u vrat svog spasitelja. Haime nije pokušao da se izmakne, već ga je veoma smireno privio na grudi, pomazio, izvadio karamelu iz džepa i stavio mu je među zube. Majmun se za tren oka od zveri pretvorio u anđelka. Dok je žvakao slatkiš i tražio poljupce koji daju vodu, grlio je onog ko je sad već postao ljubav njegovog života.

Svestan da nije njegova, Haime se zbližio sa životinjom. Čim bi čuo korake svog prijatelja, Bazilio bi legao na leđa, zadovoljno stenjući, zadigao crvenu suknju i počeo da se mazi po stomaku. Haime bi mu prišao pokazujući prazne šake. Nepoverljivo, majmun bi mu pretražio sve džepove dok ne bi pronašao parče karamele, voća ili očišćenog oraha. Kad bi prezalogajio, popeo bi se Haimeu na ramena i dugo pregledao njegovu kosu, pedalj po pedalj, tražeći parazite. Moj otac bi unapred posuo kosu šećerom, koji bi Bazilio s velikim uživanjem pojeo, kao da su vaške. Haime je sve što majmun uradi tumačio kao neku lekciju. To što mu nije verovao kad bi mu prilazio praznih ruku, govorilo mu je da se treba držati svojih ideala nikad ne gubeći nadu. Kad bi žvakao upravljajući pogled ka nebu dok jede grožđe ili neko drugo sočno voće da bi mu se sok slivao ka grlu, govorilo mu je da bude oprezan i da ne trači nijedan trenutak: sve što

čovjek radi je veoma važno i svakog trenutka možemo sve izgubiti. I konačno, kad bi mu dao parče luka, koje je majmun, da bi uklonio ljutinu, pre nego što ga pojede, natrljao po celom telu sve dok luk ne bi potamneo, govorilo mu je da je moguće savladati patnju prihvatajući je kao deo sebe, a ne odbacujući je.

Svakog osamnaestog u mesecu (datum kad Berti, uz bolove u stomaku, smrdljivi znoj, ubitačne uzdahe, agoniju i mahnite napade besa, počinje osmodnevna menstruacija) Baltra bi se napio do besvesti i, cimajući lanac, izvlačio Bazilija iz komšijskog utočišta da bi ga vukao po dvorištu u želji da mu slomi kosti štapom koji je njegova majka koristila da podboči vrata svoje spavaće sobe u noćima kad besni morska oluja kako on ne bi mogao da prespava u njenom krevetu, preplašen zvukom talasa koji se razbijaju o obalu. Životinja je izbegavala udarce ispuštajući zaglušujuće krike. Debeljko ga je, vrišteći kao histerična žena, vređao kao i uvek: „Evo ti, zato što si pokvarena kurva!” Metež bi trajao satima, sve dok Baltra, iscrpljen, konačno ne bi pao i zahrkao. Bazilio bi mu se tad popišao na lice i opet se zadovoljno vratio na Haimeovu stranu... Ipak, nekad bi se desilo da od tolikog cimanja neka karika popusti, pa bi se majmunčić, pušten s lanca, popeo na krovove i nestao u Tokopilji. Tek tada bi Baltra shvatio koliko je vezan za životinju. Čelo bi mu orosile kapi ledenog znoja, a iznutra kao da bi mu nekakve kandže povukle srce ka stomaku. Mešajući ljubav i mržnju, molio bi Haimea da mu pomogne da traži begunca i grcao: – Šta očekuješ da uradim? Mrzim je iz dubine duše! Ne mogu da živim bez nevolja koje mi priređuje ta majmunica!

Nemajući kuda da ode – u brdima nije rasla ni vlat korova, a naspram njih su talasi Tihog okeana zapljuskivali litice i uzavrele stene – Bazilio bi izbezumljeno jurcao tražeći sklonište u nekoj od kuća. Preplašeni žitelji Tokopilje pretili

bi mu metlama, kao da je pacov. Njegovi krici zaglušivali su zvuk vatrogasne sirene, a vatrogasci sa sekirama u rukama nisu znali kako da ga skinu sa žica za sušenje veša, uličnih svetiljki i svetlarnika.

Haime bi se smireno, usta punih vode, približio Baziliju što je više mogao i stao. Ugledavši njegove naduvane obraze, pobesnela životinja bi se polako otkačila, uzverala uz telo mog oca kao uz drvo, priljubila njušku uz njegove usne, otpila dugačak gutljaj i smirila se. Zatim bi, stenjući kao dete koje želi slatkiše, pretražila džepove, pobedonosno izvukla karamelu i, sisajući je sa uživanjem, počela da traži šećerne vaške... Tako je, s majmunom na glavi, ponosni heroj, praćen oduševljenom gomilom, prolazio ulicama na putu do jeftine prodavnice Sve za četrdeset.

Baltra bi životinju uvek dočekao ponudivši joj oguljenu bananu. A majmun bi ga uvek ujeo za ruku! Ajoj! Vređao ga je, vezivao u dvorište i opet bi sve, kao i uvek, krenulo iz početka!

Ali tog jutra bilo je drugačije.

– Bazilija je pobjegla u brda, Haime! Zašto? U toj pustari nema žive duše stotinama kilometara unaokolo!

Haime je navukao čizme, strpao karamele u džep, posuo šećer po glavi, napunio čaturicu vodom i, zaklonivši se od sunca kišobranom, krenuo na vreli uspon.

Posut kamenjem oštrim kao britve, put je krivudao naviše. Posle sata hoda, u daljini je ugledao Bazilija kako izlazi iz neke pukotine i čeka ga na pola puta. Kad je bio na korak od njega, majmun je pojurio sto metara unapred i opet zastao da ga sačeka. Ista igra ponovila se bezbroj puta u narednih sat vremena. Crno platno kišobrana počelo je da se puši a čizme kao da su se skupile. Na ovoj zemlji kiša nije pala već skoro tri veka. Haime je, ošamućen vrelinom,

dopustio Rebeu da se pojavi. Budući da nije osećao telesne tegobe, Rebe je zadivljeno posmatrao čudesni pejzaž. Primećio je da mnoga brda krase životinjska stada napravljena od nizova kamenja.

– Stara žrtvena mesta – rekao je. – Nekad su brda bila bogovi. Sad im je od svetosti ostala samo senka. – Pogledao je pustinjsko prostranstvo, zanemario njegovu veličinu i usredsredio se samo na tamne mrlje. Zadovoljno je uzdahnuo: – Materija truli, ali ne i njena senka...

Povrativši kontrolu, Haime ga je besno oterao: – Glupi parazitu! Kad ćeš me više ostaviti na miru?

Baš u tom trenutku Bazilio je skrenuo s puta i nastavio sporednom stazom preskočivši zarđalu rampu: „Vojni posed. Zabranjen prilaz. OPASNO PO ŽIVOT.”

Kakva opasnost može da vreba u tom izolovanom i napuštenom predelu gde neće da žive čak ni gušteri? I on je preskočio rampu i nastavio da prati majmuna. Deset minuta kasnije je zastao. Vetar je iz drugog pravca do njegovih ušiju doneo raštimovani hor koji je pevao stari bolero:

*Znam da sam za tebe
bio samo avantura
i da ćeš već sutra zaboraviti
da si bila moja cura...*

Sklopio je kišobran, zavukao se u pukotinu na obodu puta i, tako skriven (nisu valjda pljačkaši koji bi ubili čoveka samo da bi mu ukrali zlatni zub), prišao mestu odakle je dopirala pesma.

Posmatrao je provirujući između dve masivne stene. Ugledao je mali vojni avion parkiran na betonskoj pisti. Pored njega su bila četiri pijana vojnika, koji su, zbijajući masne šale, držali šest žena čije su noge bile vezane teškim

lancima. Bile su doterane, upadljivo našminkane, obučene u zavodljive haljine prekrivene šljokicama, perjem i štrasom, a preko grudi su imale svilene trake. Mis Čiljana, mis Kurakavija, mis La Serene, mis San Fernanda, mis Kopijapa i mis Talke. U kamionu, takođe vojnom, četiri takve lepe žene, mis Majpua, mis Osorna, mis Kalbuka i mis Kolčague, jedna debela pedesetogodišnjakinja duge plave kose i ćelavi muškarac obučen u smoking, koji je u naručju držao Bazilija, pevali su bolero kao da je to pesma posvećena Bogu.

Haime se ujeo za usne da ne bi vrisnuo. Taj čovek, koji nije imao nijednu dlaku na telu, ni na glavi, ni na licu, ni pod pazuhom, ni na preponama, gladak kao mermer, bio je njegov mlađi brat Benhamin. Da, pesnik koji se odrekao svoje životinjske strane, koji nije želeo da ima zube, ni nokte, ni fekalije, koji je težio tome da postane proziran kao meduza, izveštačenog govora i prefinjenih pokreta, peder koji je u njemu, kao mrlja na njegovoj muškosti, budio osećaj stida! Šta je radio okružen tim – tad je shvatio – smešnim transvestitima?

Pomažući im da utovare teški lanac, četvorica vojnika ukrkali su šest misica u avion. Avion je uzleteo i, okrenuvši se u pravcu mora, nestao među brdima. Pesa je prestala. Vojnici su ušli u kabinu kamiona, otvorili dve flaše vina i nastavili da piju. Mis Kalbuka je skinula gaćice, ukrašene plišanim srcem, da bi se njima malo rashladila. Koristeći to što su vojnici bili zauzeti, Haime je provirio između stena i oprezno mahnuo. Bazilio ga je pozdravio glasnim kricima. Vojnici su izvirili. Pedesetogodišnjakinja je, da bi prikrila prisustvo mog oca i u isto vreme mu poslala poruku, raširila ruke i, zabacivši plavu periku, počela da drži govor brdima:

– Drevni svedoci, mi smo žrtve neopravdanog napada! U potpunom miru smo proslavljali godišnji izbor za mis

Čilea, kad se na nas obrušila vojska i, pošto su nas silovali, poslali su nas iz Santjaga u ovu pustaru. Don Karlos Ibanjuez del Kampo odlučio je da očisti zemlju od komunista i homoseksualaca. Njih gura u koncentracione logore, a nas baca na dno mora.

Vojnici su prasnuli u podrugljiv smeh.

– Tako je, kurve, žalite se brdima koliko hoćete dok vam ne pukne istrošena guzica! Planine će sigurno da odjure u prestonicu da bi preklinjale predsednika da vas oslobodi, šugavi pederi!

Nastavili su da se opijaju. Lažna plavuša, uz slabu utehu što je pronašla svedoka svoje neizbežne nesreće, nastavila je da drži govor. Ostali transvestiti privili su se uz nju lijući crne suze. Za to vreme, Benhamin je iz džepa izvadio metalnu kutijicu, otvorio je, izvadio svesku i olovku i, gledajući povremeno ka deliću Haimea koji je provirivao iz pukotine, počeo je da piše:

– Tako je, plemenita brda: uhapsili su sedamdeset i šest gospođica, koje su se takmičile, i mene, Kameliju Čalimar, organizatorcu događaja, i gospodina Benhamina Hodorovskog, uglednog pesnika i predsednika žirija. Celo jutro, u grupama po šest, avion nas, privezane za fatalni lanac koji nas vuče na dno, odvozi ka plavoj majci da bi nas izbacio u njene nezajažljive čeljusti. Molim vas, draga brda, ispričajte svetu ovu nepravdu da naša smrt ne bi bila uzaludna!

Metalno brundanje najavilo je povratak aviona i pre nego što se on pojavio. Bazilio je pojurio da potraži spas u Haimeovom naručju. Vojnici, koji su s velikom teškoćom održavali ravnotežu, nisu obratili pažnju na njega. Monstruoza ptica se posadila na betonsku pistu podižući snažan vetar. Benhamin je prestao da piše, vratio sveščicu u metalnu kutiju i stavio je u džep. Ljudi u uniformama spustili su svoje zarobljenike deleći im nepotrebne udarce i, vezavši

ih čvrsto za lanac, ukrcali su ih u avion. Haime je razmenio brz ali nabijen pogled s bratom, pogled koji mu je, budući da je bio poslednji, izgledao kao prvi: u tom trenutku je shvatio da nikad nisu pogledali jedan drugog u lice, kao zarobljenici agresije i oholosti – Haime iz divljeg straha da će postati izopačen, a Benhamin jer se osećao krivim zbog nedostatka muškosti. Sad konačno oči u oči, razmenili su ogromnu ljubav... Haime je shvatio da poštuje hrabrost, originalnost, dostojanstvo svog brata, pa je prigušio jecaje.

Kad je aviončić nestao iza brda, vojnici su, praveći osmice kamionom, krenuli nazad, put prestonice. Kao isparenja užarene zemlje, predeo je zavila teška tišina. S majmunom koji mu je na glavi žvakao lažne vaške, Haime se spustio ka Tokopilji. Benhaminovim venama je tekla ista krv kao njegova i možda je zato životinja otišla tako daleko da bi ga pronašla... Predao je Bazilija Baltri i, ne čekajući da vlasnikova ruka ponovo bude ujedena, otišao u luku. Tamo je angažovao don Leona, vlasnika ronilačke opreme, i njegovim čamcem, opremljenim za ovakve avanture, otisnuli su se na pučinu. Nakon što su dugo kružili, vlasnik čamca pokazao je ka žutoj mrlji. Haime je prepoznao transvestitovu dugu plavu periku!

Obučen u ronilačko odelo s crevom kroz koje prima kiseonik, koji mu je slao don Leon, ne očekujući da dotakne dno, spustio se u prostrani okean... Na sreću, mesto u blizini obale nije bilo toliko duboko kao što se plašio. Najednom mu je pred očima iskrsnula ogromna zabava. U toj plavoj grobnici bilo je najmanje hiljadu leševa. Svima su noge bile zarobljene teretom dok su plutali uspravljeni, sporo lelujući, u parovima, trojkama, kolu. Ocu se učinilo da čuje muziku koju je slušao na radiju, Sibelijusov tužni valcer. Šarena jata riba podsetila su ga na stare lampe, a drvenaste alge na stubove kraljevske palate. Mrtvi nisu istrulili; ali jesu bili